

Dagens frågor

Ställda mot väggen?

Studieförbundet Näringsliv och Samhälle har tagit utmärkta initiativ genom de databatter (det heter visst numera teach-ins), som organiserats i Umeå och nu senast i Stockholm mellan studenter och företagschefer. Stockholmsdebatten fick så mycket större betydelse genom att den sändes i TV.

Om vänsterfolket i TV bespetsat sig på en ny triumf för sina extremistvänner bland studenterna måtte de ha blivit illa besvikna. Företagscheferna kunde ge gott besked för sig. Flertalet studenter uppträdde också med just den kombination av nyfiken skärpa och normal mänsklig hövlighet, som dessbättre fortfarande i regel präglar umgänges-tonen vid universiteten — fåtalet ögonrullande sk kulturrevolutionärer undantagna. På deras levnadsvett och debattkonst gav en äppeltuggande maomössepydd yngling ett prov, som borde fått hans meningsfränder att rasa. Många tittare bör rentav ha misstänkt en provokation av typen student-spex. Vad det nu än var fråga om, debatten som helhet var bra, helt enkelt därför att båda sidor bemödade sig om att vara sakliga. Det är vi inte bortskämda med i den urspårade svenska samhällsdebatten. I den finns som bekant en klar tendens att i demokratins namn låta den okunniges tyckande smälla lika högt som fackmannens argumentation. För att inte tala om de "engagerade förolämpningar", som blivit så på modet.

Initiativet bör fullföljas. Företagscheferna har kollegor och medarbetare överallt i landet, som kan ge mycken värdefull hjälp både i uppgiften att presentera det enskilda näringslivets sakliga argument och i renhållningsaktioner mot vänsterextremisterna.

Men varför acceptera som utgångspunkt att man är "ställd mot väggen"? Innebörden av en sådan debattrubrik är ju att företagscheferna själva placerar sig på de anklagades bänk — inklusive en antydning om att de för en gångs skull inte kan komma ifrån

att gå i svaromål. Det är inte bara en debatt-tekniskt oförmånlig utan djupt orättvis utgångspunkt, därför att den ger allmänheten fel bild av det enskilda näringslivets ställning i en modern industriell blandekonomi.

Skulle man inte — i rättvisans namn — rentav kunna tänka sig ett initiativ, där företagschefer och tjänstemän fick ställa ett antal vänsterextremister "mot väggen". En estrad där svarandepartien utgjordes av representanter för hela skaran av marxistiska läsarsekter, från leninister-stalinister till trotskister, castroister, maoister och dubbel-maoister — med någon anarkist som "liberal" inslag. Gärna i TV. I så fall finge svenska folket den underbara upplevelsen att höra det nutida Kanaans tungomål talas på minst ett halvt dussin olika dialekter.

Utrikespolitiken i Vällingby

Stockholms arbetarekommun har till ordförande utrikesminister Torsten Nilsson, och denne har som bekant begagnat arbetarekommunen som plattform för några mera radikala utspel inom utrikespolitiken. Om vi ej minns fel, var det där som han först meddelade att Sverige skulle draga tillbaka sin ambassadör i Saigon, för att på så sätt demonstrera att vi ej är neutrala i Vietnamkonflikten. Först långt senare lyckades hr Nilsson förmå Nordvietnam att gå med på att vi skulle få en ambassadör ackrediterad i Hanoi. I sådana fall brukar det vara fråga om ömsesidighet, men ännu har inget förslag hörts från Hanoi att man vill placera en ambassadör i Stockholm, eller i dess arbetarkommun. Kanske menar man sig redan vara tillräckligt representerad där.

Sår man ogräs skall man inte bli förvånad när tistlarna sticker upp. Medlemmarna i arbetarkommunen har inte alldeles med orätt fått för sig, att under hr Nilssons ledning kan man driva utrikespolitik som det

faller en in. Det ena motionsförslaget efter det andra har skickats till arbetarkommunen för att gå vidare till höstens socialdemokratiska partistämman. Motionerna kan inte, hur egendomliga de än är, helt ignoreras. Man ser hur kommunstyrelsen vridit och vänt sig för att hålla god min i elakt spel.

Ty vad skall hr Nilsson säga om Kooperativa socialdemokratiska föreningens krav att Sverige skall erkänna Östtyskland? Han kanske privat tänker att kooperativa föreningar borde inskränka sig till att yttra sig om varudistribution, som de för övrigt kunde sköta bättre än nu. Handelspolitik är dock en annan sak. Om Sverige i dag erkänner Östtyskland, något som inget annat nordiskt land har gjort, skaffar vi oss Västtyskland som mer eller mindre uttalad fiende. Därigenom riskerar vi att få senare tillträde till EEC än Norge och Danmark, och vad detta skulle kosta oss i högre importpriser, i minskad export och i arbetslöshet vet naturligtvis hr Nilsson, som är realist. Men han säger ingenting om den saken.

Från SSU har han fått nöjet att mottaga en hänvändelse, att Sverige skall bryta förbindelsen med Sydafrika, utom i ett fall. Samma förening föreslår nämligen att partiet skall stödja därvarande underjordiska befrielseörelser "på dessas egna villkor". Vi skall alltså dels bryta med ett land men samtidigt stödja revolutioner inom samma land — ett nätt problem för vår neutrala regering. Vi skall inte ens själva få bestämma på vilka villkor vi skall lämna stödet. Denna begäran tycks ha blivit för stark för kommunstyrelsen, men motionen lotsas vidare till stämman som ett "enskilt förslag". Hr Nilsson har förmodligen inte velat stöta sig med sina unga väljare.

Men höjdpunkten av bekymmer har beretts honom av SSU i Vällingby. Denna förening måste ha läst Staffan Beckman, och den meddelar förvånande nog att "när ju-

darna efter andra världskriget skulle få ett eget land, bestämde segermakterna att araberna skulle betala notan". I ett avseende kunde kanske denna historieskrivning tilltala hr Nilsson, vilken flera gånger i offentliga uttalanden har gett intryck av att historien börjar ungefär med Per Albin Hansson. Men SSU går vidare. "Israelerna tycks besitta samma attityd gentemot araberna som en gång tyskarna mot judarna. Principen är densamma som när tyskarna som svar på mordet på Heydrich utplånade Lidice".

Inför detta och mera dylikt samlar sig kommunstyrelsen till en försiktig utläggning om att det finns olika åsikter om vilken part som bär största ansvaret för situationen i Mellanöstern, varpå den genast kryper bakom ambassadör Jarring, vars uppdrag inte får störas. Den har ej ett hårt ord att säga till SSU i Vällingby. Den kunde annars ha sagt, att den grovt vilseledande jämförelsen mellan förhållandena i och kring Israel nu och judarnas ställning under Hitler tyder på både okunnighet och illvilja och att ingen ansvarig instans i Stockholms arbetarkommun borde vidarebefordra en sådan motion annat än till papperskorgen. Då hade de unga SSU-arna fått något att tänka på. Kanske någon av dem rent av skulle ha lagt sin nästa utrikes semesterresa till något av de historiska monument inte alltför långt borta, där judarnas historia kan studeras. De ligger i Belsen och i Auschwitz.

Gult virrvarr

Ovanstående rubrik kan förefalla främmande för de flesta. Så kallades emellertid en diktsamling, som kom ut i Lund 1932. Författaren hette Åke Gustafsson, då endast känd som clartéist och amanuens vid botaniska institutionen. Senare har han blivit uppskattad som professor och spirituell

föreläsare. Världsbekant har han blivit som ärfthlighetsforskare. Allra sist har han blivit omtalad som den professor i Lund som röt åt en student, som försökte tränga ner honom från talarstolen: Håll käften! Generna är varken kommunistiska eller kapitalistiska.

Uppträdet förekom vid en opolitisk upplysningskonferens, ordnad av Lunds universitet mellan forskare där och industrifolk i Skåne. Oinbjuden kom till konferensen en grupp studenter, som falskeligen kallar sig demokratiska och som uppträdde i avsikt att hindra konferensdeltagarna att tala. Därtill uppträdde studenterna för att skaffa publicitet för sig själva. Det sistnämnda ärendet var väl förberett, och TV var alltså på plats.

Men samspelet mellan TV och de "demokratiska" studenterna fick denna gång flera oväntade effekter. Den första var att kameran återgav mötesinbjudaren, Lunds universitets rektor, professor Per Nilsson Stjernquist, som bevekande bad de störande studenterna att de godhetsfullt skulle låta sammanträdet få fortsätta. En sådan godhet visade de emellertid inte. Och rektorn hade varken kraft eller mod att som den radikale professorn säga åt studenterna att hålla käften eller ännu mindre att låta kasta ut dem. Han var vad som brukar kallas "gul". Därför fick demonstranterna sin vilja fram, och mötet upplöstes i virrvarr. Gult virrvarr.

Det hör till saken, att denne rektor efteråt förklarade, att eftersom demonstrationen var politisk borde den mötas med politiska medel, och han, rektorn, avsåg att tala med statsrådet Palme om saken. Därmed undandrog sig rektorn skyldigheten att behöva tillämpa några av de disciplinära åtgärder, som dock står till en universitetsrektors förfogande. Samtidigt tillförsäkrade han demonstranterna att de ej skulle utsättas för några som helst efterräkningar.

Demonstrationen av en liten grupp i Lund visade åter, vilken risk det är för studentkårerna att tillåta minoriteter av extremister att tala i studenternas namn. Det är hårt att säga det, men efter senaste tidens uppträden i Lund har studenter i många ögon kommit att framstå som privilegierade bråkmakare, delvis med rena busfasoner. Naturligtvis är det inte så. Men ytterlighetsgrupperna, som härjar fritt, visar ingen som helst lojalitet mot sina kamrater. Universitetets rektor, som borde värna om alla studenter och inte bara om de vänstervridna, garanterar att de inte heller behöver visa lojalitet mot universitetet.

För att minska de skadeverkningar, som dessa grupper otivelaktigt åstadkommer, återstår bara en studenternas självsanering. Därvid finns många medel att tillgripa, och kamrater emellan brukar sådant kunna ordnas. Men det bör ske snabbt. Ty extremisterna är ute efter att hindra universitetet att fungera, och skulle de lyckas, kommer detta att gå ut över alla.

Försvar för de äldre

Svensk Linje, som blir stridsgladare och roligare för varje nummer under sin nya ledning, har i sin senaste ledare levererat en förintande karaktäristik och kritik av de nya vänsterextremistiska strömningarna. I den kan man till fullo instämma och särdeles i travesteringen på Marx varom det säges, att han själv blivit ett opium för vissa ungdomar.

Däremot är det nödvändigt att replikera på ledarens bild av den äldre generationen, vars enfaldighet och likgiltighet ställs i bjärt kontrast till vår tids ungdom.

Tidskriften säger: "Man kan studera debatten mellan våra politiska partier. Den rör frågor om den eller den skattesänkningen är realistisk eller extrem, höjningar av barnbidragen, en krona hit en krona dit.

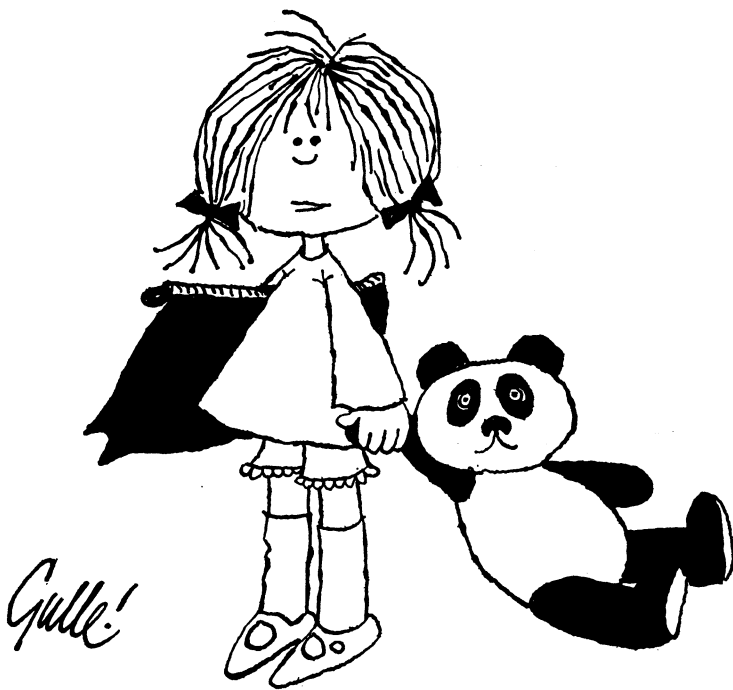
Någon diskussion om principerna för vart vi är på väg existerar knappast. Den äldre generationens tysta acceptering av det materialistiska välfärdssamhället med dästa, slappa, färg-TV-tittande och bilåkande individer möter föga förståelse hos den ungdom som lider med jordens svältande massor — den ungdom för vilken idealiteten får ersätta kampen om procentuella löneökningar och 'Harsvenssonsåskalljaghamentallitet'."

"Den äldre generationens tysta acceptering?" Vi har alltid trott att det var ledande vetenskapsmän och politiker i den äldre generationen som har slagit larm. De har med kalla fakta visat upp att "samhällsutvecklingen på många områden har sparat ur" och att "människan har tappats bort i det materiella framåtskridandet". De engagerade ungdomarna misstär sig grundligt om de tror att det stora flertalet inom den äldre generationen saknar medvetenhet och samhällstillvändhet, som det nu för tiden heter. Tvärtom är oron djup och äkta. Men samtidigt vet de äldre att det är lättare att visa på problemen än att lösa dem. Den vet också att politikens stora principfrågor i den praktiska handlingspolitiken måste reduceras ner till avgöranden av typen en krona hit eller en krona dit. Det är nu en gång så samhällsfrågorna måste lösas i praktiken.

Den generation av äldre akademiker, som nyss betalat färdigt sina studieskulder och nu är sysselsatt med att tjäna in pengarna till studiemedel åt dagens ungdom kan känna sig ha anledning till ytterligare en reflektion. Svensk Linje talar med emfas om "den ungdom som lider med jordens svältande massor". Vi finner idealiteten i denna inställning prisvärd. Vi frågar oss bara: vilka handlingar, vilken offervilja har hittills kommit fram ur den idealistiska åskådningen. Den äldre generationen fick för 30 år sedan träda i vapen för att försvara vad den ansåg heligt. Många av 1930-talets svenska ungdomar tog konsekvenserna av sin idealitet genom att slåss i Finland eller i Spanien för vad de ansåg vara rätt.

Vad som behövs för att vi skall finna lösningarna på tidens stora problem är icke en sprängning av gemenskapen mellan generationerna, utan ett fördjupat samarbete där de äldre kan bidra med insikt och erfarenhet och de yngre med idealitet och handlingskraft. En förutsättning härför är naturligtvis en inbördes respekt. För att taga ett exempel, alla känner vi säkert ett djupt medlidande med jordens svältande massor. Någon rätt för "den engagerade ungdomen" att för egen räkning taga patent på den inställningen finns inte.

JAG ÄR DELEGAT TILL
ELEVRIKSDAGEN 1970!

Det nya SECO